

مجله علمی پژوهشی «پژوهش‌های برنامه‌درسی»
انجمن مطالعات برنامه‌درسی ایران
دوره یازدهم، شماره اول، پیاپی ۲۱، بهار و تابستان ۱۴۰۰
صفحه‌های ۲۸۷-۳۰۸

تأثیر آموزش مبتنی بر ایفای نقش بر اشتیاق به برقراری ارتباط و عملکرد تحصیلی در درس جامعه‌شناسی

سیروس منصوری^۱ امیرعباس قاسمیان^۲

چکیده

هدف از پژوهش حاضر ارزیابی تأثیر تدریس به شیوه ایفای نقش بر عملکرد تحصیلی و اشتیاق به ارتباط در درس جامعه‌شناسی در بین دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر یزد بود. پژوهش حاضر، آزمایشی با طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون با گروه گواه است. جامعه آماری پژوهش، کلیه دانش‌آموزان دوره متوسطه شهر یزد بودند که به‌طور تصادفی یک مدرسه و تعداد ۴۹ دانش‌آموز پسر انتخاب و به دو گروه کنترل و آزمایش تقسیم شدند. در نهایت پس از ریزش آزمودنی‌ها ۱۷ نفر به‌عنوان گروه کنترل و ۱۹ نفر به‌عنوان گروه آزمایش مورد تحلیل قرار گرفتند. گروه کنترل به شیوه مرسوم و مبتنی بر سخنرانی و گروه آزمایش به شیوه ایفای نقش آموزش دیدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها شامل مقیاس اشتیاق به ارتباط مک‌کروسکی و آزمون محقق ساخته عملکرد تحصیلی بود. به‌منظور تحلیل داده‌ها از آزمون تی مستقل استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد که عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در تدریس مبتنی بر ایفای نقش در مقایسه با تدریس سنتی به‌صورت معنی‌داری افزایش یافته است. اما روش تدریس ایفای نقش در مقایسه با روش تدریس سنتی بر متغیر اشتیاق به ارتباط تأثیر معنی‌داری نداشت. بنابراین بر اساس نتایج پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که معلمان درس جامعه‌شناسی به‌منظور بهبود کیفیت یادگیری به‌جای استفاده از روش‌های تدریس سنتی، تدریس خود را به شیوه ایفای نقش اجرا کنند.

واژه‌های کلیدی: اشتیاق به ارتباط، ایفای نقش، دانش‌آموزان متوسطه، عملکرد تحصیلی.

^۱ عضو هیأت علمی گروه علوم تربیتی دانشگاه اراک، اراک، ایران (نویسنده مسئول) smansoori06@gmail.com

^۲ کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی اردکان، ایران samene110@gmail.com

مقدمه

یکی از شاخص‌های مهم کیفیت نظام آموزشی و فعالیت‌ها و برنامه‌های آموزشی، عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان است (Solaimani Shebailo, Vahedi & Nemati, 2019). عملکرد تحصیلی فرایندی است که با سنجش و اندازه‌گیری، ارزش‌گذاری و قضاوت درباره پیشرفت یادگیرنده در یک دوره زمانی مشخص می‌شود. بنابراین عملکرد به‌عنوان یک فرایند راهبردی تلقی می‌شود که عامل حیاتی و تعیین‌کننده در ارتباط با تحقق برنامه‌های جامعه به حساب می‌آید. لذا چنانچه با دیدگاه فرایندی و به‌طور مستمر انجام شود؛ موجب ارتقاء، اثربخشی و کارایی افراد و برنامه‌های آموزشی می‌شود (Emamipoor & Seif, 2003; Ghadampour, Farhadi & Naghibeiranvand, 2016). در واقع می‌توان فلسفه آموزش و تدریس در نظام آموزشی را عملکرد تحصیلی و یادگیری دانست. لذا در اغلب دیدگاه‌های مرتبط با تدریس، هسته اصلی تدریس را یادگیری تشکیل می‌دهد. به‌گونه‌ای که دیویی صاحب‌نظر مطرح حوزه برنامه‌دستی با قیاس حرفه تدریس به حرفه فروشنده‌گی بر این باور است که فعالیت‌های معلم را تنها زمانی می‌توان تحت عنوان تدریس نام برد که منجر به یادگیری شده باشد (Eisner, 2002). لذا هدف و فلسفه وجودی آموزش، یادگیری می‌باشد.

از سوی دیگر علاوه بر مسائل آموزشی و عملکرد تحصیلی، بسیاری از فراگیران در برقراری ارتباط به‌خصوص ارتباط کلامی، ارائه کنفرانس و از این‌دست مسائل ضعیف عمل می‌کنند (Bahadorikhosroshahi & Habibi Kaleybar, 2017). بسیاری از فراگیران ممکن است در آزمون‌های تستی و تشریحی بسیار خوب ظاهر شوند اما زمانی که صحبت از ارائه درس در کلاس باشد یا در کلاس درس بخواهند ارتباط برقرار کنند، اکثراً عملکرد ضعیفی دارند و به نظر می‌رسد که یکی از عامل‌های این ضعف، مربوط به سیستم آموزشی است که نتوانسته با به‌کارگیری شیوه‌های آموزشی مناسب، فضای پویا و منعطفی را برای دانش‌آموزان ایجاد کند. در واقع به نظر می‌رسد که نظام آموزشی نتوانسته روش‌های مختلف تدریس را برای دروس مختلف و به نحو

مناسب اجرا کند (Azizi, Bolandhemmatan & Saedi, 2019). لذا فعالیت‌های آموزشی می‌بایست به گونه‌ای تدوین گردند که مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی را در دانش‌آموزان تقویت کنند. به‌طور کلی؛ مهارت‌های اجتماعی^۱ به مهارت‌هایی گفته می‌شود که شالوده ارتباطات موفق و دوست‌یابی را تشکیل می‌دهند و شامل مؤلفه‌هایی نظیر؛ ارتباط غیرکلامی، همدلی با دیگران، بیان احساسات و عقاید، انتقادپذیری، ابراز وجود و جلب حمایت دیگران می‌شوند (Rao, Beidel & Murray, 2008). به‌عبارت‌دیگر، مهارت‌های اجتماعی مجموعه‌ای از توانایی‌ها هستند که به فرد اجازه می‌دهند تا روابط اجتماعی مثبت و مفیدی را آغاز و حفظ نماید، دوستی و صمیمیت را با همسالان گسترش دهد و سازگاری رضایت‌بخشی را در جامعه ایجاد نماید (Gresham, Van,., 2006; Cook, & Locke, 2013; Matson, Hess & Locke, 2009; Dehghani, 2009; Hoseininasab & Dehghani, 2008; Fathi, 1999; Mahan, 2013). یکی از اصلی‌ترین مهارت‌های اجتماعی در تعاملات را مهارت ارتباطی^۲ قلمداد کرده‌اند. منظور از مهارت‌های ارتباطی، توانایی ابراز ویژگی‌های کلامی و غیرکلامی صحیح است که برای برقرار کردن ارتباط فردی ضروری و نیز متناسب با فرهنگ جامعه و موقعیت باشد. ابراز وجود، غلبه بر خجالتی بودن، گوش دادن فعالانه، مهارت ایجاد روابط مثبت و صمیمانه با دیگران از جمله مواردی هستند که لازمه فرایند ارتباطی مؤثر محسوب می‌شوند (Deveugele, et al, 2005). فراگیری روش‌های مناسب برقراری ارتباط، فقط یک موضوع درسی نیست. درک و توانایی به‌کارگیری ارتباطات از جمله مهارت‌هایی است که فرد باید بیاموزد. به‌عنوان مثال، دانش‌آموزان یا حتی دانشجویان باید برای به سرانجام رساندن یک رشته تحصیلی - دانشگاهی از مهارت‌های صحبت کردن، گوش دادن، اداره کلاس و مهارت‌های ارتباطی میان‌فردی برخوردار باشند. در کلاس درس دانش‌آموزان باید بتوانند سؤال کنند و به پرسش‌ها پاسخ دهند، عقاید دیگران را به خوبی درک کنند، واقعیت‌ها را بشناسند و با همکلاسی‌ها و معلمان خود به خوبی تعامل کنند. ارتباط مناسب،

¹. Social skills

². Communicational skill

در موفقیت فرد در محیط کار و اجتماعی نیز مؤثر است. توان برقراری ارتباط مؤثر غالباً میزان شایستگی و احتمال موفقیت فرد را تعیین می‌کند (Berko, Wolvin & Wolvin, 2007).

مهارت‌های ارتباطی؛ تعاملی بین حداقل دو انسان می‌باشد و حاصل آن پیامی است که فرستاده و دریافت می‌شود تا هدفی برآورده گردد (Fathi Azar, 2012). توانایی برقراری ارتباط صحیح، یکی از مهارت‌های اساسی زندگی اجتماعی می‌باشد (Chant et al, 2002). اهمیت ارتباط در زندگی انسان به حدی است که برخی از صاحب‌نظران، اساس تمامی رشد انسانی، آسیب‌های فردی و پیشرفت‌های بشری را در فرایند ارتباط دانسته‌اند (Shives & Isaacs, 2002). فرهنگی (۲۰۱۳) یک ارتباط اثربخش را شامل پنج ویژگی می‌داند که عبارتند از: گشودگی، همدلی، حمایتگری، مثبت‌گرایی و تساوی که باعث افزایش رضایت‌مندی طرفین ارتباط می‌شود. بارتون^۱ (1990) سه نوع مهارت ارتباطی را معرفی کرده که عبارتند از: شنود مؤثر، مهارت کلامی و بازخورد (Cited in Rezaian, 2010). شنود مؤثر عبارت است از مشارکت فعال در یک گفت‌و شنود؛ به عبارت دیگر؛ فعالیتی است که گوینده را در انتقال منظور خویش، یاری می‌کند (Wood, 2000; Cited in Taghipour, 2011). هدف ارتباطات کلامی ایجاد زمینه برای مبادله آزاد اندیشه‌ها است. در زندگی انسان هیچ رفتار ارتباطی به اندازه ارتباطات کلامی وسعت و تأثیر ندارد و هیچ پدیده ارتباطی این قدر با زندگی انسان عجین نیست (Karroubi, 2009). برگشت نتیجه پیام به فرستنده به طوری که فرستنده پیام از وضعیت ارسال پیام و دریافت آن آگاه باشد را مهارت بازخورد گویند (Rezaian, 2010).

ضعف در عملکرد تحصیلی و همچنین عدم رشد مهارت‌های ارتباطی دانش‌آموزان می‌تواند حاصل ضعف در روش‌های آموزشی به کار گرفته شده توسط معلمان باشد (Abedini Baltork et al, 2015). روش تدریس فعال، مشارکت دانش‌آموز و معلم را می‌طلبد و به جای انتقال مطالب به دانش‌آموز، به افزایش توانایی یادگیرنده در فرایند یادگیری عنایت دارد (Hosseinnezhad, Akhash, 2013; Badri Gargari, Rezaei & Jeddi, 2011; Hoseininasab & Fallah, 2008;

^۱. Barton

در این صورت است که یادگیری در تمام ابعاد ذهنی، عاطفی و روانی - حرکتی فرد اتفاق می‌افتد و فراگیران مسئله را در گروه کشف می‌کنند و از کشف آن لذت می‌برند. بر همین اساس معلمان موفق تنها ارائه‌دهندگان فرهمند و متقاعدگر نیستند بلکه آنان، فراگیران خود را به تکالیف ساده شناختی و اجتماعی وادار کرده و به آنان نحوه استفاده مؤثر از آنها را می‌آموزند (Joyce, Weil & Calhoun, 2000) یکی از این روش‌ها، روش ایفای نقش یا وانمودسازی است. ایفای نقش، روشی است که می‌تواند برای تجسم عینی موضوعات و درس‌هایی که برای نمایش مناسب باشند، به کار رود. در این روش، فرد یا افرادی از دانش‌آموزان، موضوعی را به صورت نمایش کوتاه اجرا می‌کنند (Safavi, 2014). در واقع وقتی که محیط یادگیری مبتنی بر ایفای نقش باشد، یادگیری تقویت می‌شود (Erturk, 2015). گالاگر^۱ و همکاران (۱۹۹۵) معتقدند که اگر دانش‌آموزان از داده‌ها و مفاهیم خاص خود استفاده کنند و در نهایت مجاز به ارائه راه حل‌های خود به دیگران باشند، موفقیت بیشتری در یادگیری رخ می‌دهد (Cited in Friedrich, 2019). علاوه بر این نمایش به یادگیرندگان کمک می‌کند تا همکاری کرده و بتوانند خود را به صورت مؤثرتری در زندگی روزمره ابراز کنند. نمایش، درس را برای دانش‌آموزان فعال‌تر، جذاب‌تر و جالب‌تر کرده و به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا الگوهای منطقی، روابط علی و معلولی، تفسیر مفاهیم و همچنین یادگیری را از طریق روخوانی و واژگان درک کنند. نمایش، خلاقیت فرد را بهبود می‌بخشد و با فراهم کردن فرصت دستیابی به مهارت‌های مربوط به ویژگی‌های رشدی، به رشد چند بعدی آنها کمک می‌کند. نمایش تضمین می‌کند که افراد خود و محیط را به نحو عمیقی درک کنند (Aral, Kandir & Can, 2000). افراد در طول بازی نقش، دیدگاه‌های دیگران را در نظر می‌گیرند؛ یعنی مهارت درک دیدگاه‌های دیگران در آنها پرورش می‌یابد (Cited in Rjabi, & Alimoradi, 2017).

باین حال ایفای نقش، به معنایی که در اینجا به کار می‌رود، به مهارت‌های خاص هنری مثل بازیگری در تئاتر و سینما نیازی ندارد؛ بلکه معلم بنا به موقعیت، هدف و موضوع مورد نظر، به‌عنوان یک روش از آن استفاده می‌کند (Shaebani, 2016) تا موجب تکوین شخصیت فردی و

^۱. Gallagher

اجتماعی فراگیران گردد. اگر فراگیران، مهارت‌های زندگی کردن را کسب کنند، در تمام شئون زندگی با موفقیت بیشتری زندگی می‌کنند (Moradi & Didehban, 2017). در این روش، دانش‌آموزان براساس علایق خویش، نقش‌های مورد نظر را انتخاب می‌کنند و با نظارت معلم و همکاری همکلاسان، به ایفای نقش می‌پردازند. از این طریق، آموزش قوانین و روابط اجتماعی حاکم بر جامعه بهتر انجام می‌شود و به یادگیری مؤثر و کارآمد می‌انجامد، زیرا دانش‌آموزان ضمن شناخت هنجارهای اجتماعی، به تحلیل آنها می‌پردازند و در حین ایفای نقش، نگرش خود را تثبیت می‌کنند و نوعی ارتباط عاطفی و انسانی با دیگران برقرار می‌سازند که این مفاهیم از اهداف عمده و اصلی درس جامعه‌شناسی دوره متوسطه دوم است. پژوهش‌های متعددی در این ارتباط که آموزش به شیوه ایفای نقش چگونه می‌تواند عملکرد تحصیلی و مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی یادگیرندگان در حوزه‌های مختلف را تحت تأثیر قرار دهد، صورت گرفته است. اغلب این پژوهش‌ها از اثربخشی این روش آموزشی بر مهارت‌های ارتباطی و همچنین بروندهای یادگیری بهتر حکایت دارند. به‌عنوان مثال هزاوه‌ئی و همکاران (2006) در پژوهشی با عنوان به این نتیجه دست یافتند که میزان آگاهی در دو گروه ایفای نقش و گروه بازی افزایش بیشتری نسبت به گروه سخنرانی داشته است. همچنین ماندگاری عملکرد در گروه ایفای نقش به‌طور معنی‌داری بیش از سخنرانی و بازی بود. بهروزی، محسنی و کرمی (2017) در پژوهشی نشان دادند که روش تدریس ایفای نقش بر یادگیری دانش‌آموزان تأثیری مثبت و معنی‌دار دارد. این روش در افزایش مشارکت دانش‌آموزان، علاقمندی آنان به درس، رشد مهارت‌های اجتماعی و خودکار آمدی، و افزایش یادگیری و ایجاد باور به خود در دانش‌آموزان تأثیر داشته است. ویزشفر^۱ و همکاران (۲۰۱۶) نیز در پژوهشی با عنوان نشان دادند که دانشجویانی که از روش تدریس ایفای نقش استفاده کرده‌اند نسبت به دانشجویانی که از روش تدریس سنتی استفاده کرده‌اند از عملکرد بهتری برخوردارند. نوریداه و پارتایا^۲ (۲۰۱۹) نیز در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که در کلاسی که به شیوه

^۱. Vizeshfar

^۲. Nuridah & Partaya

ایفای نقش آموزش داده شده، نسبت به کلاسی که به شیوه سخنرانی آموزش داده شده بودند تعداد بیشتری از دانش‌آموزان عملکرد خلاقانه‌ای از خود نشان دادند. همچنین نتایج مربوط به یادگیری محتوای تدریس شده نشان داد که گروه آزمایش که به شیوه ایفای نقش آموزش دیده بودند به صورت معنی‌داری از گروه گواه نمرات بالاتری کسب کردند.

علاوه بر این، برخی از پژوهش‌ها به طور خاص به بررسی اثربخشی روش ایفای نقش را بر کارکردهای اجتماعی و ارتباطی پرداخته‌اند. به عنوان مثال؛ ملازمانی و فتحی آشتیانی (2008) در پژوهشی نشان دادند که بین تصور از خود دانش‌آموزانی که تحت آموزش با روش ایفای نقش قرار گرفتند با دانش‌آموزانی که چنین آموزشی را دریافت نکردند، تفاوت معنی‌داری وجود دارد. آموزش به روش ایفای نقش را می‌توان به عنوان روشی کارآمد در بهبود تصور از خود نوجوان دختر استفاده نمود. درویشی، خامسان و راستگو مقدم (2010) نیز نشان دادند که تفاوت معنی‌داری بین گروه با روش ایفای نقش و گروه آموزش با روش سنتی از نظر مهارت‌های اجتماعی و مهارت‌های شناختی وجود دارد. در واقع نتایج پژوهش نشان داد که گروهی که با روش تدریس ایفای نقش آموزش دیده بودند، در دو مقوله مهارت‌های اجتماعی و شناختی بالاتر بودند. دورودیان (2011) در پژوهشی به این نتیجه دست یافت که روش تدریس ایفای نقش بر سازگاری اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد. اسدی و همکارانش (2015) نیز در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که با وجود تفاوت میانگین‌ها در پیش‌آزمون و پس‌آزمون، تفاوت معنی‌داری بین دو نمره مشاهده نشد. هلاجیان و سعدی‌پور (2016) نیز در پژوهشی نشان دادند که روش ایفای نقش بر مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان اثر بخش بوده است و معلمان می‌توانند برای افزایش مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان از روش ایفای نقش استفاده کنند. لارتنی، عاشوری و اعرابی (2019) نیز در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که نمره مهارت‌های ارتباطی و تمام ابعاد آن بعد از آموزش به صورت معنی‌داری نسبت به قبل از مداخله افزایش یافته‌اند. تیپ مونتری و تازانامیلارپ^۱ (2018) نیز در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که روش تدریس مبتنی بر ایفای

^۱. Tipmontree & Tasanameelarp

نقش نسبت به روش‌های مرسوم به صورت معنی‌داری به بهبودی مهارت‌های کلامی دانشجویان کمک می‌کند. کیم، جونگ و کیم^۱ (2019) نیز در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که گرچه دو روش ایفای نقش و سناریونویسی تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. با این حال نتایج نشان می‌دهد که در روش آموزش ایفای نقش، مهارت‌های ارتباطی مورد نظر و مهارت‌های بالینی مورد انتظار کسب شده‌اند. با توجه به پژوهش‌های صورت گرفته به نظر می‌رسد که جای خالی پژوهشی در این ارتباط که روش تدریس ایفای نقش در درس جامعه‌شناسی و میزان اثربخشی این شیوه بر عملکرد تحصیلی و اشتیاق به برقراری ارتباط در این درس احساس می‌شود. چراکه نتیجه چنین پژوهشی می‌تواند اهمیت چشمگیری برای دست‌اندرکاران و معلمان به ارمغان بیاورد. بنابراین هدف پژوهش بررسی اثربخشی تدریس به شیوه ایفای نقش بر عملکرد تحصیلی و اشتیاق به ارتباط در درس جامعه‌شناسی در بین دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر یزد بود.

فرضیه‌های پژوهش

۱. روش تدریس ایفای نقش، تأثیر معنی‌داری بر میزان اشتیاق به ارتباط دانش‌آموزان در درس جامعه‌شناسی دارد.
۲. روش تدریس ایفای نقش تأثیر معنی‌داری بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در درس جامعه‌شناسی دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی است و بر اساس ماهیت و نحوه گردآوری داده‌ها از نوع شبه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل می‌باشد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوره دوم شهر یزد بودند. از این بین با روش نمونه‌گیری در

^۱. Kim, Jeong & Kim

دسترس، یک مدرسه انتخاب و تعداد ۴۹ دانش‌آموز پسر به صورت تصادفی انتخاب و به دو گروه کنترل و آزمایش تقسیم شدند. باین حال با توجه به ریزش آزمودنی‌ها و همچنین ناقص بودن برخی از پرسش‌نامه‌ها به خصوص در پس‌آزمون، در نهایت داده‌ها برای گروه کنترل ۱۷ نفر و برای گروه آزمایش ۱۹ نفر مورد تحلیل قرار گرفت. همه دانش‌آموزان از یک مدرسه پسرانه و پایه دهم دوره دوم متوسطه بودند. ابزار پژوهش حاضر شامل مقیاس اشتیاق به ارتباط مک‌کروسکی و همچنین آزمون عملکرد تحصیلی محقق ساخته استفاده شده است.

مقیاس اشتیاق به ارتباط^۱: این مقیاس، توسط مک‌کروسکی (۱۹۹۲) طراحی شده است و شامل ۱۲ گویه با طیف بله یا خیر می‌باشد. این ۱۲ گویه در مجموعه نمره اشتیاق به ارتباط دانش‌آموز را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. پاسخ بله نمره ۱ و پاسخ خیر نمره ۰ را به خود اختصاص می‌دهد. در واقع کسی که بالاترین اشتیاق را در این آزمون به خود اختصاص دهد، نمره ۱۲ و کسی که پایین‌ترین اشتیاق به ارتباط را به خود نشان دهد، نمره ۰ به دست می‌آورد. پایایی این آزمون توسط مک‌کروسکی ۰/۹۲ و پایایی بازآزمون آن نیز ۰/۷۹ گزارش شده است. بیرامی و همکاران (۲۰۱۲) بازآزمایی این مقیاس را در پژوهش خود ۰/۷۲ و همسانی درونی آیتم‌های دوازده‌گانه آزمون توسط آلفای کرونباخ را ۰/۶۹ به دست آورده‌اند. روایی مقیاس توسط کلانتری و همکاران (۲۰۱۸) از طریق همبستگی هر سؤال با مجموع نمرات سؤال‌ها محاسبه شده و نتایج نشان داده که ضریب همبستگی در همه سؤال‌ها با نمره کل معنی‌دار است. در پژوهش حاضر نیز از طریق آلفای کرونباخ پایایی مقیاس مورد بررسی قرار گرفت و ضریب ۰/۷۳ به دست آمد که پایایی قابل قبولی می‌باشد.

آزمون عملکرد تحصیلی: این آزمون محقق ساخته، ۲۰ نمره‌ای بوده که به صورت تستی و تشریحی از محتوای کتاب درسی جامعه‌شناسی طراحی شده است. آزمون مورد نظر توسط معلم درس جامعه‌شناسی تدوین گردید و برای روایی آزمون از سی وی آر^۲ استفاده شد. با اصلاح

^۱. Willingness to Communicate

^۲. CVR

برخی سؤالات و حذف و اضافه نمودن برخی از موارد در نسخه اولیه، و بر اساس نظر ۵ نفر از مدرسان جامعه‌شناسی شهر یزد، سی وی آر این ابزار در نسخه نهایی ۱۰۰ به دست آمد که نشان از روایی بالای آزمون دارد. حداکثر نمره فرد در این آزمون می‌تواند نمره ۲۰ و حداقل نمره ۰ باشد.

روش اجرا: پس از انتخاب آزمودنی‌ها، آنها به‌طور تصادفی به دو گروه کنترل و تجربی تقسیم شدند. قبل از مداخله آزمایشی، مقیاس اشتیاق به ارتباط و پیش‌آزمون عملکرد تحصیلی آماده و به دانش‌آموزان دو گروه آزمایش و کنترل ارائه شد. گروه آزمایش در ۱۰ جلسه آموزش شرکت کرده و مفاهیم مربوط به درس جامعه‌شناسی را با روش ایفای نقش آموزش به آنها ارائه شد. همچنین گروه گواه به همان شیوه سنتی و مبتنی بر سخنرانی مباحث را پیش می‌برد. گرچه معلم درس مورد نظر به روش‌های تدریس آشنا بود ولی دو جلسه توجیهی توسط پژوهشگر به معلم ارائه و مسیر کلی مداخله برای معلم مشخص شد. معلم در گروه آزمایش، طرح درس کلی را قبل از کلاس آماده و برای جلسه بعد دانش‌آموزان را آماده و نقش‌ها را تعریف می‌کرد و یک طرح کلی را به دانش‌آموزان برای آماده شدن در اجرای جلسه بعد آماده می‌ساخت. باین‌حال دانش‌آموزان باید در طول مدت هفته با هم هماهنگ شده و کارهای جانبی را نیز انجام داده و برای جلسه بعد انجام دهند. با آغاز جلسه اول کلیت از درس توسط معلم ارائه می‌شد و دانش‌آموزان آماده اجرای ایفای نقش در درس مورد نظر می‌شدند. سعی شد در جلسات اول نقش‌های پررنگ‌تر و اصلی به دانش‌آموزان با قابلیت ارتباطی بالا محول شود ولی به‌مرور، دانش‌آموزان با قابلیت ارتباطی نیز به نقش‌های اصلی فراخوانده شدند. در پایان جلسه نیز، جمع‌بندی توسط معلم صورت می‌گرفت و طرح کلی برای جلسه بعد ارائه می‌شد. رئوس جلسات ارائه شده در جدول ۱ مشخص شده است.

جدول ۱- محتوای جلسات آموزش به گروه آزمایش

جلسه	عنوان و موضوع جلسات
جلسه اول	من کیستم؟
جلسه دوم	من کیستم؟
جلسه سوم	کنترل اجتماعی چه نقشی در بازتولید هویت اجتماعی دارد؟
جلسه چهارم	جامعه‌پذیری چه نقشی در بازتولید هویت اجتماعی دارد؟
جلسه پنجم	روش‌های مختلف برای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی
جلسه ششم	مقایسه بین روش‌های امر به معروف و نهی از منکر
جلسه هفتم	تحرک اجتماعی و انواع آن
جلسه هشتم	تحرک اجتماعی و انواع آن (بخش دوم)
جلسه نهم	مقایسه فرصت‌ها و محدودیت‌ها در اسلام
جلسه دهم	تعارض فرهنگی چگونه رخ می‌دهد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، به دلیل نرمال بودن نمرات پیش‌آزمون و همچنین عدم اختلاف معنی‌دار بین نمرات پیش‌آزمون عملکرد تحصیلی از آزمون تی مستقل استفاده شد. پیش از انجام تحلیل، به منظور بررسی وضعیت نرمال بودن توزیع نمرات، ابتدا از آزمون کالموگروف اسمیرینوف استفاده شد. با توجه به نتایج حاصل از آزمون کالموگروف اسمیرینوف در سطح معنی‌داری ۰/۰۷ که برابر با ۱/۲۸ می‌باشد و از ۰/۰۵ بیشتر می‌باشد می‌توان گفت که داده‌ها نرمال بوده است، لذا از آزمون تی مستقل استفاده شد. کلیه روند تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق حاضر با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ انجام شد.

یافته‌ها

نتایج تحلیل داده‌های مربوط به هر یک از فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر می‌باشد:

فرضیه اول: روش تدریس ایفای نقش تأثیر معنی‌داری بر میزان اشتیاق به ارتباط دانش‌آموزان دوره متوسطه در درس جامعه‌شناسی دارد. پیش از انجام این تحلیل، ابتدا با استفاده از آزمون تی مستقل، نمرات میانگین دو گروه در پیش‌آزمون اشتیاق به ارتباط در جدول ۲ مقایسه و تحلیل شد.

جدول ۲- مقایسه میانگین‌های اشتیاق به ارتباط در پیش‌آزمون دو گروه کنترل و آزمایش

پیش‌آزمون	تعداد	میانگین نمرات	انحراف معیار	مقدار تی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
گروه کنترل	۱۷	۷/۶۴	۲/۱۴	۰/۳۴	۳۴	۰/۷۳
گروه آزمایش	۱۹	۷/۴۲	۱/۷۷			

همان‌گونه که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، میانگین نمرات اشتیاق به ارتباط در پیش‌آزمون در گروه کنترل یعنی گروهی که با روش تدریس سنتی آموزش دیدند، برابر با ۷/۶۴ و انحراف معیار نمرات نیز ۲/۱۴ می‌باشد. همچنین میانگین گروه آزمایش یعنی گروهی که با روش تدریس سنتی آموزش داده شدند، برابر با ۷/۴۲ و انحراف معیار برابر با ۱/۷۷ به دست آمد. با وجود بالاتر بودن میانگین نمرات گروه کنترل (۸/۶۴) در مقایسه با گروه آزمایش (۷/۴۲) بر اساس t به دست آمده (۰/۳۴) در درجه آزادی ۳۴ تفاوت معنی‌داری بین نمرات این دو گروه در پیش‌آزمون وجود ندارد. با توجه به عدم تفاوت معنی‌دار دو گروه آزمایش و کنترل پیش از اعمال متغیر مستقل، برای مقایسه نمرات اشتیاق به ارتباط در دو گروه آزمایش و کنترل پس از دوره آموزشی نمرات پس‌آزمون مقایسه شدند که نتایج مقایسه این دو گروه در پس‌آزمون در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳- مقایسه میانگین‌های اشتیاق به ارتباط در پس‌آزمون دو گروه کنترل و آزمایش

پیش‌آزمون	تعداد	میانگین نمرات	انحراف معیار	مقدار تی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
گروه کنترل	۱۷	۷/۹۴	۱/۷۴	۱/۱۵	۳۴	۰/۲۵
گروه آزمایش	۱۹	۸/۵۷	۱/۵۷			

جدول ۳ بیانگر آن است که میانگین نمرات اشتیاق به ارتباط در پس‌آزمون دانش‌آموزان در گروه کنترل یعنی گروهی که با روش سنتی آموزش دیده بودند، پس از اتمام دوره، برابر با ۷/۹۴ و انحراف معیار این گروه برابر با ۱/۷۴ می‌باشد. همچنین میانگین نمرات اشتیاق به ارتباط در

پس‌آزمون گروه آزمایش یعنی گروهی که با روش ایفای نقش آموزش دیده بودند، نیز برابر با ۸/۵۷ و انحراف معیار برابر با ۱/۵۷ می‌باشد. با وجود بالاتر بودن میانگین نمرات گروه ایفای نقش (۸/۵۷) در مقایسه با گروه کنترل (۷/۹۴) بر اساس t به‌دست آمده (۱/۱۵) در درجه آزادی ۳۴ تفاوت معنی‌داری بین نمرات این دو گروه در پیش‌آزمون وجود ندارد.

فرضیه دوم: روش تدریس ایفای نقش تأثیر معنی‌داری بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه در درس جامعه‌شناسی دوم دارد. بر این اساس از آزمون تی به‌منظور مقایسه میانگین نمرات پیش‌آزمون عملکرد تحصیلی و اشتیاق به برقراری ارتباط بین دو گروه آزمایش و کنترل استفاده شد که نتایج در جدول ۱ مقایسه و تحلیل شده است. ابتدا با استفاده از آزمون تی مستقل، نمرات میانگین دو گروه در پیش‌آزمون عملکرد تحصیلی درس جامعه‌شناسی در جدول ۴ مقایسه و ارائه شده است.

جدول ۴- مقایسه میانگین‌های نمرات عملکرد تحصیلی در پیش‌آزمون دو گروه کنترل و آزمایش

پیش‌آزمون	تعداد	میانگین نمرات	انحراف معیار	مقدار تی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
گروه کنترل	۱۷	۸/۲۹	۲/۲۵	۱/۸۰	۳۴	۰/۰۸
گروه آزمایش	۱۹	۷/۰۵	۱/۸۷			

همان‌گونه که در جدول ۴ مشاهده می‌شود میانگین و انحراف معیار نمرات دانش‌آموزان گروه سستی در پیش‌آزمون به ترتیب ۸/۲۹ و ۲/۲۵ و همچنین میانگین نمرات دانش‌آموزان گروه ایفای نقش در پیش‌آزمون نیز ۷/۰۵ و انحراف معیار نیز ۱/۸۷ می‌باشد. با وجود بالاتر بودن میانگین نمرات گروه کنترل (۸/۲۹) در مقایسه با گروه آزمایش (۷/۰۵) بر اساس t به‌دست آمده (۱/۸۰) در درجه آزادی ۳۴ تفاوت معنی‌داری بین نمرات این دو گروه در پیش‌آزمون وجود ندارد. با توجه به عدم تفاوت معنی‌دار بین نمرات پیش‌آزمون عملکرد تحصیلی، برای مقایسه نمرات دو گروه آزمایش و کنترل پس از دوره آموزشی تنها نمرات پس‌آزمون مقایسه شدند که نتایج مقایسه این دو

گروه در پس‌آزمون در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵- مقایسه میانگین‌های نمرات عملکرد تحصیلی در پس‌آزمون بین دو گروه کنترل و آزمایش

پس‌آزمون	تعداد	میانگین نمرات	انحراف معیار	مقدار تی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
گروه کنترل	۱۷	۱۲	۳/۵۰	۳/۶۷	۳۴	۰/۰۰۱
گروه آزمایش	۱۹	۱۵/۵۷	۲/۲۶			

جدول ۵ بیانگر آن است که میانگین نمرات پس‌آزمون دانش‌آموزان در گروه کنترل یعنی گروهی که با روش سنتی آموزش دیده بودند. پس از اتمام دوره، برابر با ۱۲ و انحراف معیار این گروه برابر با ۳/۵۰ می‌باشد. همچنین میانگین نمرات پس‌آزمون در گروه آزمایش یعنی گروهی که با روش ایفای نقش آموزش دیده بودند، نیز برابر با ۱۵/۵۷ و انحراف معیار برابر با ۲/۲۶ می‌باشد. بنابراین با توجه به اینکه میانگین پس‌آزمون در گروه آزمایش (گروه ایفای نقش) بالاتر از میانگین گروه کنترل (گروه سنتی) بوده و بر اساس t به‌دست آمده (۱/۷۶) در درجه آزادی ۳۴ تفاوت معنی‌داری در سطح ۰/۰۰۱ بین نمرات پس‌آزمون دو گروه آزمایش و کنترل وجود دارد. به‌عبارت‌دیگر براساس نتایج فوق می‌توان نتیجه گرفت که روش تدریس ایفای نقش به‌صورت معنی‌داری از روش تدریس سنتی اثربخش‌تر می‌باشد و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی رتالاب معنیه انسانی پژوهش و نتیجه‌گیری

درس جامعه‌شناسی به‌عنوان یکی از درس‌های مهم و تخصصی دوره متوسطه قلمداد می‌شود که هم در کنکور اهمیت زیادی دارد و هم مهارت‌های مد نظر این درس در زندگی کاری و زندگی شخصی فراگیران در آینده می‌تواند نقش جدی ایفا کند، لذا تدریس مناسب آن اهمیت حیاتی دارد. از طرف دیگر روش تدریس ایفای نقش در درس‌ها و موضوع‌هایی که فراگیران توانایی تصورکردن خود در نقش‌ها را دارند، می‌تواند به جذابیت درس بیفزاید و در نتیجه عملکرد

تحصیلی و همچنین مهارت‌های مهمی همچون برقراری ارتباط، ابراز وجود و همچنین کار تیمی را تقویت کند. لذا هدف از پژوهش حاضر بررسی اثربخشی تدریس مبتنی بر ایفای نقش بر عملکرد تحصیلی و اشتیاق به ارتباط در درس جامعه‌شناسی در دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر یزد بود.

نتایج فرضیه اول مبنی بر اینکه " روش تدریس ایفای نقش در درس جامعه‌شناسی تأثیر معنی‌داری در میزان اشتیاق به ارتباط دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه دارد". نتایج نشان داد که تفاوت معنی‌داری بین نمرات پس‌آزمون دو گروه کنترل و گواه در متغیر اشتیاق به ارتباط دیده نشد. به عبارت دیگر بین گروهی که با روش ایفای نقش آموزش دیده بودند با گروهی که با روش سنتی آموزش دیده بودند، تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. در نتیجه می‌توان گفت که روش تدریس ایفای نقش از این نظر تفاوتی با روش تدریس سنتی نداشته است. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش اسدی و همکاران (2015) کیم، جونگ و کیم (2019) مبنی بر عدم تفاوت معنی‌دار بین نمره‌های مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی در دو گروه سنتی و ایفای نقش هماهنگ است. باین‌حال نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های ملازمانی و فتحی آشتیانی (2008)، درویشی، خامسان و راستگو مقدم (2010)، دورودیان (2011)، هلاجیان و سعدی‌پور (2016)، لارتنی، عاشوری و اعرابی (2019) و تیپ مونتری و تازانامیلارپ (2018) همسو نیست. در تبیین این نتیجه به نظر می‌رسد که طول زمان آموزش اثر آموزش را خنثی کرده است. توانایی برقراری ارتباط و اشتیاق به ارتباط با گویه‌هایی سنجد می‌شود که نیازمند کار و تمرین در موقعیت‌های مختلف و در نتیجه در زمان طولانی است. به عنوان مثال از گویه‌هایی که اشتیاق به ارتباط را می‌سنجد، این است که از فراگیر پرسیده می‌شود، آیا توانایی صحبت کردن در یک جمع غریبه را دارد و آیا توانایی سخنرانی در یک همایش را دارد؟ طبیعی است که این چنین مهارت‌هایی، نیاز به آموزش‌های نسبتاً طولانی‌تر و قرار گرفتن در موقعیت‌های مختلف دارد. در حالی که در این دوره دو ماهه و با چند جلسه تدریس به صورت ایفای نقش نمی‌توان فراگیر را به حدی رساند که بتواند در یک همایش بزرگ یا در یک جمع غریبه ابراز وجود کند یا سؤال پرسد و یا سخنرانی کند.

درحالی‌که اگر این روش به مدت یک یا دو سال آموزش داده شود، آن زمان می‌توان گفت که احتمالاً تفاوت خود را با روش‌های سنتی نشان می‌دهد و اشتیاق به ارتباط را در دانش‌آموزان به‌طور معنی‌داری افزایش می‌دهد. علاوه بر این؛ به دلیل کوتاه بودن زمان کلاس و همچنین عدم امکانات کافی و محدودیت‌های ساختاری که در آموزش و پرورش وجود دارد، خود روش ایفای نقش نیز به نحو احسن انجام نمی‌شود به‌گونه‌ای که اغلب به دلیل محدودیت‌های زمانی و تخصصی نقش‌ها به‌خصوص نقش‌های اصلی، عمدتاً نقش‌ها به دانش‌آموزانی داده می‌شود که مشکلی برای برقراری ارتباط ندارند. یکی از کارهایی که در ایفای نقش اتفاق می‌افتد جابجا کردن نقش‌ها توسط همه یادگیرندگان است تا بتوانند خود را در نقش‌های مختلف ببینند. در پژوهش حاضر به دلیل تعداد دانش‌آموزان امکان تکرار نقش‌ها به‌صورت چندین باره امکان‌پذیر نبود.

نتایج فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اینکه "روش تدریس ایفای نقش تأثیر معنی‌داری بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در درس جامعه‌شناسی دارد" بیانگر این بود که نمرات عملکرد تحصیلی دانش‌آموزانی که با روش تدریس ایفای نقش آموزش دیده بودند، به‌طور معنی‌داری بیشتر از دانش‌آموزان که با روش سنتی آموزش دیده بودند؛ بود. به‌عبارت‌دیگر نتایج پژوهش نشان داد که روش تدریس ایفای نقش بر نمرات عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان اثربخش است. نتایج این بخش از پژوهش با پژوهش هزاهویی و همکاران (2006) دورودیان (2011)؛ بهروزی، محسنی و کرمی (2017)، ویزشفر و همکاران (2016)، نوریده و پارتایا (2019) مبنی بر تأثیر مثبت روش اجرای روش تدریس ایفای نقش در مقایسه با روش‌های دیگر آموزشی هم‌راستا است.

درواقع ایفای نقش به‌عنوان یک روش فعال منجر به مشارکت فعال و تمرکز بیشتر دانش‌آموزان و علاقه‌مندی بیشتر آنها به متن درسی می‌شود. درواقع روش تدریس ایفای نقش منجر به جذابیت کلاس و محتوای درس برای دانش‌آموز شده و این جذابیت منجر به مشارکت فعال در فرایند آموزش شده و در نتیجه این مشارکت فعال یادگیری اتفاق می‌افتد. تحقیقات زیادی (Behroozi, Mohseni, Karami, 2017; Vizeshfar et al, 2016; Nuridah & Partaya, 2019) در این زمینه انجام شده و نتایج تقریباً همگی متفقند که به دلیل جذابیت و مشارکت فعال دانش‌آموزان این

روش‌ها نسبت به روش‌های سنتی بهتر عمل می‌کند و عملکرد تحصیلی را بالاتر می‌برد. در واقع روش ایفای نقش به‌طور ضمنی مبتنی بر یادگیری از طریق تجربه و برای اهداف متعدد آموزشی مناسب و قابل استفاده است (Larti, Ashouri & Aarabi, 2019). فواید ایفای نقش به کیفیت اجرا و درک دانش‌آموزان از نقش به‌عنوان مدلی مشابه موقعیت‌های واقعی زندگی، به‌ویژه به تحلیل پس از آن بستگی دارد. در واقع علت اینکه روش تدریس ایفای نقش منجر به افزایش نمرات دانش‌آموزانی که با روش ایفای نقش آموزش دیده بودند، این است که دانش‌آموزانی که خود، مباحث را به‌صورت اجرای نقش ایفا می‌کنند، مطالب را به‌صورت مفهومی و عمیق درک می‌کنند. این در حالی است که دانش‌آموزانی که با روش سخنرانی آموزش می‌بینند، مفاهیم را به‌صورت سطحی و طوطی‌وار حفظ می‌کنند. لذا معمولاً دانش‌آموزانی که با روش‌های سنتی آموزش دیده‌اند، مفاهیم را فراموش می‌کنند، در حالی که دانش‌آموزانی که مفاهیم را به‌صورت اجرای نقش یا مشاهده مفاهیم از طریق اجرا درک می‌کنند، به‌صورت معنی‌دار و مفهومی یاد می‌گیرند (Joyce, Weil & Calhoun, 2000). در نتیجه چنین یادگیرندگانی می‌توانند در آزمون نهایی نمره بهتری کسب کنند همان‌گونه که نتایج پژوهش گویای این مسئله می‌باشد. از طرف دیگر مفاهیمی که با این شیوه یادگرفته می‌شوند، از طریق حافظه تصویری وارد حافظه بلند مدت دانش‌آموز می‌شود و در نتیجه کمتر منجر به فراموشی شده (Joyce, Weil & Calhoun, 2000) و یادگیری پایدار حاصل می‌شود (Vizeshfar et al, 2016).

با این وجود در انجام این پژوهش محدودیت‌هایی نیز وجود داشته است از جمله اینکه پژوهش حاضر بر روی دانش‌آموزان پسر انجام شده است، لذا تعمیم آن به دانش‌آموزان دختر باید با احتیاط صورت گیرد. همچنین از آنجایی که در روش تدریس ایفای نقش، بسترهای اجتماعی و ویژگی‌های اجتماعی مشارکت‌کنندگان می‌تواند نقش مهمی ایفا کند، تعمیم نتایج به جامعه‌هایی با بسترهای متفاوت باید همراه با احتیاط صورت پذیرد.

در نهایت اینکه بر مبنای نتایج پژوهش مشخص شد که روش تدریس ایفای نقش به‌صورت معنی‌داری بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان در درس جامعه‌شناسی تأثیر دارد. بر این اساس و

به‌منظور بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان توصیه می‌شود درس جامعه‌شناسی با این روش تدریس شود. همچنین با توجه به اثربخشی روش تدریس مبتنی بر ایفای نقش، ارائه مشوق‌های لازم توسط مسئولان و مدیران برای اجرای آن در مدارس توصیه می‌شود. علاوه بر این با توجه به نیازمندی مدارس به انعطاف لازم و همچنین امکانات لازم برای روش تدریس مبتنی بر ایفای نقش، توصیه می‌شود تا امکانات لازم برای اجرای این روش تدریس در مدارس برای معلمان فراهم شود.

پیشنهادات پژوهشی

نتایج تحقیق نشان داد که روش ایفای نقش با وجودی که نمرات اشتیاق به ارتباط را بالا می‌برد ولی با گروه کنترل تفاوت معناداری وجود نداشت، لذا با توجه به اینکه این دوره کوتاه مدت بوده است در پژوهشی مستقل به مدت یک سال تحصیلی این روش اجرا شود و نتایج آن بر اشتیاق به برقراری ارتباط مجدداً بررسی شود. همچنین پیشنهاد می‌شود تا بر مبنای یک پیمایش توانایی و مهارت معلمان در به‌کارگیری این روش تدریس مورد سنجش قرار گیرد. علاوه بر این پیشنهاد می‌شود در یک پژوهش مستقل امکانات و محدودیت‌های مدارس برای اجرای این روش مورد بررسی قرار گیرد.

منابع و مطالعات فرعی

- Abedini Baltork, M., Nasr Esfahani, A. R., Mohammadi, M. & Salehi Omran, E. (2015). Investigating the Application of Constructive Curriculum Elements in Higher education: A case study in Shiraz University of Medical Sciences. *Strides in Development of Medical Education*, 12 (4), 544- 553.
- Aral, N., Kandir, A. & Can Yasar, M. (2000). *Preschool Teaching 2*. Ya-Pa Publishing Marketing Industry and Commerce Inc. Istanbul.
- Asadi, R., Nesaiean, A., Pezeshk, Sh., Hashemiazar, J., Sarami, Gh. & Sina, M. (2015). The effect of role playing training on social skills in student with mild intellectualDisability, *psychology of exceptional Incividuals*, 5 (18), 137-155.
- Azizi, N., Bolandhemmatan, K. & Saedi, P. (2019). Investigating the Creativity Backgrounds and Factors in Teaching Creative Teachers in Rural Schools. *Jurnal of*

- Teaching Resherch, 7 (2), 88-114.
- Badri Gargari, R., Rezaei, A. & Jeddi, J. (2011). Comparison of Teaching Method Based on Active Thinking (the Partnership Method) and Traditional Teaching Method on the Boy Student's Learning Level of Social Studies. *Journal of Instruction and Evaluation*, 4 (16), 107-120.
- Bahadorikhosroshahi, J. & Habibi Kaleybar, R. (2017). The Effectiveness of Communication Skills Training on Academic Motivation and Academic Adjustment of High School Student. *Journal of Instruction and Evaluation*, 10 (39), 151- 173.
- Bayrami, M., Mohammadpoor, V., Gholamzade, M. & Esmaili, B. (2012). Comparison of Happiness and Willingness to Communicate in Attachment Styles in University Students. *Journal of Behavioral Science*, 6 (2), 105-109.
- Behroozi, Z., Mohseni, H. & Karami, A. (2017). The effect of role-playing teaching methods on students' learning. *Studies of Psychology and Educational Sciences*, 25, 97-112.
- Berko, R. M., Wolvin, A. D. & Wolvin, D. R. (2007). *Communication Management*. Translated by Aarabi, S. M & Izadi, D. (2013). Tehran: Cultural Research Center.
- Chant, S., Jenkinson, T., Randle, J. & Russell, G. (2002). Communication skills: some problems in nursing education and practice. *Journal of Clinical Nurse*, 11(1), 12-21.
- Darvishi, H. R., Khamesan, A. & Rastgoo Moghadam, M. (2010). The Effect of Role Playing Teaching Method on Students' Social and Cognitive Skills in Social Studies Course. *New Researches in Curriculum Studies*, 1 (3), 17-34.
- Dehghani, M. (2009). Content Analysis of Elementary School Social Studies Textbooks Based on Social Skills According to Teachers' Perspectives. *Quarterly Journal of Educational Innovations*, 8 (31), 121-148.
- Deveugele, M., Derese, A., De Maesschalck, S., willems, S., Van Driel, M. & De Maeseneer, J. (2005). Teaching communication skills to medical students, a challenge in the curriculum, patient. *Educational science*, 25 (2), 24-28.
- Dorodian, Z. (2011). The impact of role-playing technique on social adjustment and academic achievement in dyscalculia students of Tehran province, academic year 87-88. *Psychology of Exceptional Individuals*, 1 (2), 58-1-2.
- Eisner, E. W. (2002). *The educational imagination: on the design and evaluation of school programs*. Macmilan publishing co. Inc. New York.
- Emamipoor, S. & Seif, A. A. (2003). A Study of the Evolution of Thinking Styles in Students and their Relationship with Creativity and Academic Achievement. *Quarterly Journal of Educational Innovations*, 2 (3), 35-56.
- Erturk, E. (2015). Evaluation of role play as a teaching strategy in a systems analysis and design course. *International Journal of Learning*, 13(3), 150–159.
- Farhangi, A. A. (2013). *Human Communication*. Teheran: Rasa Publication.
- Fathi Azar, E. (2012). *Teaching Methods*. Tabriz: Tabriz University Publication.
- Fathi, F. (1999). The effect of two group methods of Beck social skills and cognitive

- therapy on increasing self-esteem of female high school students, Masrer Desertation.
- Friedrich, D. (2019). Effectiveness of peer review as cooperative web-based learning method applied out-of-class in a role playing game: A case study by quasi-experimental approach. *Smart Learning Environments*, 6(1), 19-41.
- Gallagher, S. A., Stepien, W. J., Sher, B. T. & Workman, D. (1995). Implementing problem-based learning in science classrooms. *School Science and Mathematics*, 95(3), 136-146.
- Ghadampour, E., Farhadi, A. & Naghibeiranvand, F. (2016). The relationship among academic burnout, academic engagement and performance of students of Lorestan University of Medical Sciences. *Research in Medical Education*, 8 (2), 60-68.
- Gresham, F. M., Van, M. B. & Cook, C. R. (2006). Social skills training for teaching replacement behaviors: Remediating acquisition deficits in at-risk students, <http://www.Proquest.com>.
- Hallajian, M. & Saadipour. (2016). A study of the effect of role-playing on the accountability of the first grade female high school students. *Journal of school psychology*, 5 (2), 151-166.
- Hezavei, M. M., Taghdisi, M. H., Mohades Hakkak, H. R. & Hasanzadeh, A. (2006). The effect of three educational methods of lecturing, playing and role-playing on the knowledge and practice of female middle school students about puberty nutrition. *Strides in development of Medical Sciences*, 3 (2), 126-133.
- Hoseininasab, S. D. & Dehghani, M. (2008). Content Analysis of Middle School Textbooks Based on Social Skills and Examining the Perspectives of this Course about the Content of the textbooks. *Quarterly Journal of Education*, 94, 79-98.
- Hoseininasab, S. D. & Fallah, N. (2008). The Effect of Participatory Teaching Method and Traditional Teaching Method on Academic Achievement and AttitudeT Islamic Education in Pre-University Centers of Tabriz in the Academic Year 87-88. *Educational Sciences*, 1 (3), 41-80.
- Hosseinnezhad, Gh. R. & Akhash, S. (2013). Investigating the use university professors of active teaching methods. *Quarterly journal of Capital Police Science*, 6 (2), 7-20.
- Joyce, B., Weil, M. & Calhoun, E. (2000). *Modeles of Teaching*. Translated by Behrangi, M. R. Tehran: Kamal Tarbiat Publication.
- Kalantari, M., Tahan, M., Ahangari, E., Barati, F. & Afrooz, GH. (2018). The effectiveness of teaching communication skills on willingness to communicate with others and preventing shyness of slow paced. *Empowering Exceptional Children*, 8 (4), 95-103.
- Karroubi, M. (2009). The Role of the Human Communications in Tourism Industry Development. *Iranian journal of management sciences*, 4 (13), 101-130
- Kim, K. S., Jeong, S. Y. & Kim, K. O. (2019). A Study on the Level of Communication and Clinical Skills of Korean Medical Students by the Participatory Method of Role

- Playing. *Journal of Oriental Neuropsychiatry*, 30(3), 177-184.
- Larti, N., Ashouri, E. & Aarabi, A. (2019). Effect of a Role-Playing Based Training Program about Empathy with Patient on Communication Skills Scores of Operating Room Students: A Quasi-Experimental Study. *Education Strategies in Medical Sciences*, 11(6), 139-146.
- Locke, J., Locke, C. & Wood, J. (2013). Assessing Social Skills in Early Elementary-Aged Children with Autism Spectrum Disorders: The Social Skills Q-Sort. *Journal of Psych educational Assessment*, 31 (6), 123- 43.
- Matson, J. L., Hess, J. A. & Mahan, S. (2013). Moderating effects of challenging behaviors and communication deficits on social skills in children diagnosed with an autism spectrum disorder. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 7 (1), 23- 28.
- Mollazamani, A. & Fathi- Ashtiani, A. (2008). The effect of role-play training on improving self-concept in adolesce (2008). *Journal of Behavioral Sciences*, 2 (1), 61-66.
- Moradi, E. & Didehban, H. (2017). Necessity of using role play method in medical universities. *Teb va Tazkiye*, 25 (3), 147-156.
- Nuridah, A. & Partaya, P. (2019). The Effectiveness of Role Playing Method in Learning Immune System Material on the Creativity and Learning Outcomes of High School Students. *Journal of Biology Education*, 8(3), 358-366.
- Rao, P. A., Beidel, D. C. & Murray, M. J. (2008). Social skills interventions for children nith Asperger's Syndrome or high functioning autism: A review and recommendations. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 38, 353-361.
- Rezaian, A. (2010). *Fundamentals of Organizational Behavior Management*. Tehran: SAMT Publication.
- Rjabi, S. & Alimoradi, K. (2017). Effectiveness of Curriculum Theater in Social Skills and Learning of Basic Courses in Elementary Studies. *New Educational Approches*, 12 (2), 98-113.
- Safavi, A. (2014). *Teaching Methods*, Tehran: Moaser publication.
- Shaebani, H. (2016). *Teaching Meghods*. Tehran: SAMT Publication.
- Shives, L. A. & Isaacs, A. (2002). *Basic concepts of psychiatric-mental health nursing*. 5th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.
- Solaimani Shebailo, N., Vahedi, S. & Nemati, S. (2019). The relationships between emotions of students, teachers and parents with academic performance in science course. *Quarterly Journal of Child Mental Health*, 6(1), 188-199.
- Taghipour, A., Dejban, R., Khadem Dezfuli, Z. & Naami, A. (2011). Investigating relationship between communication skills and conflict resolution styles of managers with employee empowerment. *Social psychology research*, 1 (2), 17-43.
- Tipmontree, S. & Tasanameelarp, A. (2018). The Effects of Role-Playing Simulation Activities on the Improvement of EFL Students' Business English Oral Communication. *Journal of Asia TEFL*, 15(3), 735-749.

Vizeshfar, F., Dehghanrad, F., Magharei, M. & Sobhani, S. M. J. (2016). Effects of applying role playing approach on nursing students' education. *International Journal of Humanities and Cultural Studies (IJHCS)* ISSN 2356-5926, 1772-1781.

Extended Abstract

The Effect of Role-Playing Based Training on Iranian High School Students' Willingness to Communicate and Academic Performance in a Sociology Course

Sirus Mansoori¹ Amirabbas Ghasemian²

Students' academic performance can be considered as one of the most significant criteria for assessing the quality of any education system. In fact, the philosophy behind any education system is to improve students' learning and academic performance. According to Dewey, a teacher's activities can be considered as teaching only if they will lead to learning. Therefore, the ultimate goal of any education is learning. Apart from academic performance, many learners suffer from lack of communication, especially verbal communication skills. Part of this might be due to this that many education systems have not been able to devise efficient teaching methods that can improve effective communication. Accordingly, educational activities should lead to the development of social and communication skills in students. Students' poor academic performance and lack of communication skills can be further due to teachers' lack of proficiency in the use of practical teaching methods, such as role playing or pretending. Role-playing is a method that can be adopted to objectively visualize topics and lessons in order to make them more comprehensible. Considering this method, students play roles appropriate to specific topics. The objective of this study was to evaluate the effectiveness of role-playing based training on high school students' academic performance and willingness to communicate in a Sociology course.

Research hypotheses

- 1 Role-playing based training has a significant positive effect on students' willingness to communicate in the Sociology Course.
2. Role-playing based training plays a significant role in improving students' academic performance in the Sociology Course.

Methodology

¹.Department of Educational Sciences, Arak University, Arak, Iran (corresponding author).

².MA in Curriculum Development, Islamic Azad University, Ardakan, Iran

This study benefits from a quasi-experimental with a pretest-posttest control group design. The study population consisted of all senior high school students of Yazd city, Yazd Province, Iran. Based on convenience sampling, 49 students were randomly selected from one school and assigned to the control and experimental groups. The participants were the tenth grade male students. However, due to dropout of some participants and also some incomplete questionnaires, data was collected from 17 control and 19 experimental group participants. McCroskey's Willingness-to-Communicate Scale and a researcher-made test, measuring academic performance, were used as the research instruments in this study. The collected data was then subjected to SPSS 16. Before performing the analysis, the Kolmogorov-Smirnov Goodness of Fit Test (K-S test) was run to evaluate if the scores were normally distributed. Based on K-S test results, at a significance level of 0.07, no statistically significant difference was found between the pretest scores which were normally distributed. Therefore, independent samples t-test was used for data analysis.

Results

Regarding participants' level of willingness to communicate, the posttest results revealed no significant difference between the two groups. Concerning participants' level of learning, however, the results showed that the experimental group which was provided with role-playing based training outperformed the control group which were taught based on the traditional methods of teaching.

Conclusion

The post-test results showed no significant difference between the control and experimental groups in their levels of willingness to communicate. Asadi et al. (2015) and Kim, Jong and Kim (2019), too, found no significant difference between their control group participants, which were taught based on the traditional methods of teaching, and experimental group participants, which were taught based on role-playing techniques, in their levels of social and communication skills. However, the results of Larti, Ashuri and Arabi (2019) and Monterey and Tazanamillarp (2018) do not confirm this result. This can be justified by the facts that training length can affect learning. Students' levels of ability and desire to communicate can increase through teaching methods that require them to practice in different situations and over a long period of time. However, if students will be provided with role-playing based training for about one year or two, their levels of willingness to communicate can probably increase. In addition, limited classroom time, lack of sufficient instructional facilities, and structural limitations on education can lead to ineffective use of role-playing techniques. The existing problems may also cause the teacher to give the main roles to students with no communication problems. Through role-playing, learners can take different roles. In this study, however, time limitations did not allow students to perform all the roles.

The results further indicated that the use of role-playing techniques can improve students' academic performance. The results of Behroozi, Mohseni and Karami (2017) and Nouridah and Partaya (2019) are in line with this. This can be explained by this that the use of role-playing techniques in classroom can encourage students' active participation and help them have more interest in and give greater focus on their textbook.

Keywords: academic performance; high school students; role playing; teaching method; willingness to communicate

